

Metodologies pedagògiques actuals des de la vessant competencial

SUMARI

1.	INTRODUCCIÓ.....	3
2.	PROPÒSITS DE L'EDUCACIÓ. UNA MIRADA TRANSFORMADORA	5
3.	GESTIÓ D'AULA	7
3.1.	Projectes de treball i cooperació.....	7
3.2.	Propostes de treball	8
3.3.	Personalització de l'aprenentatge i entorn	8
4.	AVALUACIÓ.....	9
5.	PROJECTE DE CENTRE VINCULAT A L'ENTORN.....	10
6.	PASSAR A L'ACCIÓ	12
7.	CONCLUSIONS.....	13

1. INTRODUCCIÓ

En aquest document destacarem els àmbits i els elements clau necessaris per plantejar, als diferents centres i en diversos contextos, canvis de propòsits ben fonamentats.

Presentarem un plantejament extrapolable a qualsevol etapa educativa, si bé la demanda parteix del centres de formació de persones adultes.

Començarem indagant el propòsit de la transformació, innovació o canvis educatius, tenint en compte que el desenvolupament dels sistemes educatius discorre en paral·lel al canvis socials i tecnològics.

La primera pregunta associada amb aquest bloc és: *Canviar... per a què?*

Centrarem en la **gestió d'aula** la necessitat de reflexionar sobre com utilitzar o concretar en accions formatives un currículum, prescriptiu per a les diferents etapes educatives.

El disseny i la programació de diferents intervencions educatives s'ha de posar al servei d'un tipus d'aprenentatge, d'una manera d'ensenyar i aprendre diferent de la que hem rebut els i les docents d'avui.

Descobrir a què ens obliga un currículum per competències i integrar-lo en la gestió i la reflexió sobre la pràctica que els i les docents hem de fer és avui, més que mai, una necessitat.

1. INTRODUCCIÓ

Analitzar els **elements imprescindibles** en algunes metodologies exemplificades ens ajudarà a veure quins enfocaments són més adequats per al desenvolupament de les competències i les habilitats que hi estan associades.

La pregunta relacionada amb aquest bloc és: *Com han de ser els canvis introduïts en les nostres propostes i metodologies?*

Veurem que l'**avaluació** ha de deixar de ser un acte final que acredita l'aprenentatge per passar a ser una **eina reguladora i formativa** que acompanya i orienta l'aprenentatge, si és possible, de manera autònoma, ja que som molt conscients que l'aprenentatge no és patrimoni exclusiu dels centres educatius, sinó que s'aprèn al llarg i ample de la vida en contextos formals i informals.

La pregunta associada amb aquest bloc és: *Per a què avaluem? Amb quines eines, formats i protagonistes?*

Analitzarem com els aprenentatges han de fer-se **contextualitzats** des d'una perspectiva competencial, i associats amb els problemes i recursos de l'entorn, on tornem a trobar nous espais d'aprenentatge per integrar.

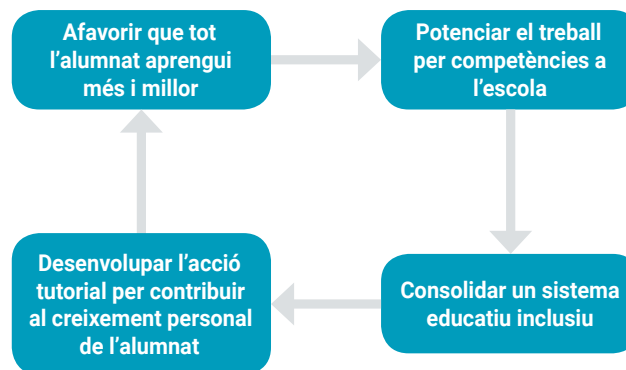
La pregunta relacionada amb aquest bloc és: *Responem a les necessitats individuals, dels diferents col·lectius, socials i del sistema?*

Per concloure, us convidarem a passar a l'acció. Un petit moviment pot desencadenar una autèntica transformació.

2. PROPÒSITS DE L'EDUCACIÓ. UNA MIRADA TRANSFORMADORA

Tenint en compte el que sabem sobre **com aprenem** les persones, ens proposem fer una mirada transformadora que s'impulsi en una interpretació, en clau de **pràctiques avançades**, de la missió educativa al segle XXI.

Partint de les finalitats del nostre sistema educatiu, volem reflexionar per trobar camins **contextualitzats** i detallats per:

Situar l'alumnat al centre del procés d'aprenentatge suposa que les decisions educatives tenen en compte el seu **benestar** i els seus **interessos**.

Es valora l'èxit de cada persona en relació amb les **seves capacitats** i **habilitats** i es tenen altes expectatives envers cadascú.

2. PROPÒSITS DE L'EDUCACIÓ. UNA MIRADA TRANSFORMADORA

Per això les **propostes educatives** han de ser:

- Obertes.
- Ajustables a diferents talents.
- Flexibles.
- Etcètera.

Cal que es valori tant el procés com el resultat final.

Personalització

Oferir a l'alumnat propostes que es puguin resoldre de diverses maneres i possibilitar experiències d'aprenentatge col·laboratiu afavoreix la personalització de l'aprenentatge i la vivència positiva d'aquest, i fa augmentar l'autoestima i el sentiment de pertinença al col·lectiu que aprèn.

Consciència

Treballar orientats a generar metacognició i consciència de l'aprenentatge és capacitar l'alumnat per aprendre al llarg i ample de la vida, de manera autònoma i crítica.

Enfocament competencial

Analitzar els nostres currículums ens permet afirmar que un enfocament competencial, orientat a anar sumant habilitats i integrar coneixements, és possible per actuar amb impacte de manera no reproductiva.

3. GESTIÓ D'AULA

Fer aterrar el marc teòric a l'aula i concretar les finalitats del currículum en propostes d'intervenció, suposa:

- Reaprendre una manera d'organitzar el grup d'aprenents.
- Revisar el seu rol i el de l'ensenyant.
- Trobar altres propostes i enfocaments metodològics que responguin a un aprenentatge més competencial.

Aprendre fent per poder utilitzar el coneixement en la resolució de situacions no entrenades.

Tot seguit, veurem alguns exemples de perspectives o enfocaments que estarien alineats amb aquesta idea.

3.1. Projectes de treball i cooperació

Els projectes de treball i les experiències de treball en grups cooperatius ofereixen l'oportunitat d'assolir aprenentatges de manera **globalitzada** i **contextualitzada**.

Els projectes ben triats resulten **motivadors** per a l'alumnat i posen en marxa diverses competències.

Sovint els projectes es plantegen lligats a grups de treball cooperatiu, cosa que ofereix possibilitats d'**aprenentatge entre iguals**, **organització**, **cooperació** i **treball d'equip**.

3. GESTIÓ D'AULA

3.2. Propostes de treball

Organitzar el temari en **formats més oberts i flexibles** que permetin respostes diferents i l'aprenentatge del treball autònom faciliten respondre a la diversitat i ens obliguen a un canvi de rol.

El professorat se situa com un acompanyant en el procés que fa l'alumnat en el seu propi aprenentatge. Així, l'alumnat coneix els objectius, se'n proposa de nous, aprèn a organitzar-se i a avaluar-ne l'assoliment.

3.3. Personalització de l'aprenentatge i entorn

El rol de l'equip docent esdevé clau per acompanyar l'alumnat en el seu procés i ajudar-lo a marcar-se objectius i estratègies per assolir-los.

El coneixement de l'entorn ens permet connectar l'alumnat amb altres propostes que poden respondre als seus interessos o necessitats.

4. AVALUACIÓ

«Aprenem fent i reflexionant sobre el que hem fet.»

John Dewey

Fer que l'avaluació formi part del procés d'aprenentatge de l'alumnat permet canviar l'enfocament i introduir la possibilitat d'autoavaluar-se i autoregular el procés.

Cal distingir entre la qualificació, que certifica on som i és finalista, i l'avaluació, que forma part del procés i aporta informació per millorar.

Entenem l'avaluació com l'acció necessària en el procés d'aprenentatge que ens possibilita passar d'una base d'orientació (*com ho he de fer*) a un contrast graduat que permet situar-nos en referència al moment d'aprenentatge i a la qualitat d'aquest aprenentatge (*com ho he fet*), i ofereix de manera clara el següent pas que cal abordar per continuar avançant.

5. PROJECTE DE CENTRE VINCULAT A L'ENTORN

Elaborar un projecte de centre (i concretar-lo en propostes d'intervenció, metodològiques i d'activitat coherents amb els propòsits pedagògics) implica **conèixer i analitzar** el centre i el seu context.

Com més persones vinculades al centre hi participin, més ric serà. Fer participar altres membres de la comunitat educativa a més del col·lectiu docent aporta més punts de vista i riquesa a aquesta anàlisi i ajuda a compartir un projecte que ha de ser valorat, comprès i eficaç.

Una bona anàlisi ens hauria d'ajudar a descobrir potencialitats i preveure el que ens cal tenir en compte per assolir amb èxit determinats reptes.

	Positiu per a assolir l'objectiu	Negatiu per a assolir l'objectiu
Origen intern (atributs de l'empresa)	F Fortaleses	D Debilitats
Origen extern (atributs de l'ambient)	O Oportunitats	A Amenaces

Anàlisi DAFO.

5. PROJECTE DE CENTRE VINCULAT A L'ENTORN

Un exemple de transformació són les **comunitats d'aprenentatge**, que es defineixen com un projecte de transformació sociocultural d'un centre educatiu i del seu entorn per aconseguir una escola de qualitat i d'excel·lència per a totes les persones que hi estan vinculades.

Les comunitats d'aprenentatge impulsen aquests **processos de transformació** social i educativa a través de la participació democràtica de tota la comunitat socioeducativa del barri:

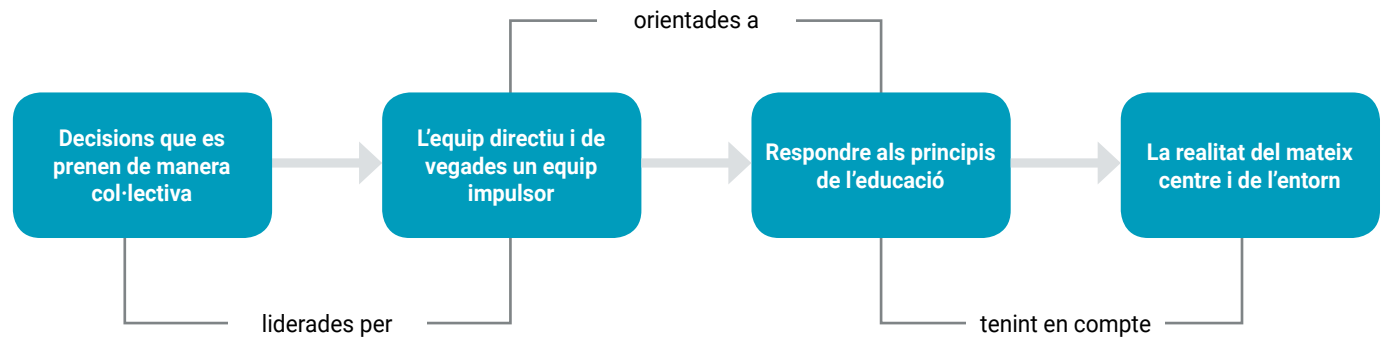
- Famílies.
- Professorat.
- Voluntaris.
- Entitats de l'entorn.
- Etcètera.

La inclusió de mirades, talents i perspectives ens fa recollir les necessitats de tothom i, per tant, ens permet donar resposta a les necessitats del context.

Tenir eines i instruments de reflexió (DAFO, rúbrica del canvi, eines d'autoconeixement, etcètera) per situar cada centre en el camí del seu propi desenvolupament i tenir recursos per poder vincular al projecte de creixement i millora tots els agents que puguin aportar, hauria de ser la voluntat dels centres que es desenvolupen en **sistemes educatius avançats**.

6. PASSAR A L'ACCIÓ

El **procés de transformació** d'un centre, des d'una mirada possibilista i compromesa, implica:

No es tracta de modes o formes de fer. Es tracta de reflexionar sobre què cal canviar per aprendre en un món dinàmic, amb recursos propis i del context (xarxes i ecosistemes), en què la informació i el coneixement no són el mateix i tothom ha de desenvolupar-se d'acord amb els seus interessos i capacitats (inclusiu).

Es tracta de repensar l'educació en entorns que han d'alinejar propòsit amb organització, gestió, avaluació i compromís, en un context determinat que possibilita accions concretes i seqüències de transformació que es viuen amb urgència.

7. CONCLUSIONS

- Cal destacar l'evidència que tot petit canvi, tota innovació, tota transformació ha d'estar sostinguda en una **fonamentació** que li doni sentit ple i la faci urgent i necessària.
- Qualsevol canvi, innovació o transformació necessita **equips que la impulsin i usuaris que la valorin**, perquè hi creuen i en saben viure i veure els beneficis (tot i que, de vegades, els costos també són importants).
- Tot canvi, innovació o transformació necessita un **projecte que faci visible el cercle de millora** i tingui definits els moments clau per fer-ne l'avaluació (amb evidències), que ens ha d'ajudar a continuar, reformular-lo o aturar-nos.
- Cada centre ha de trobar el seu camí, el seu **ritme** i les seves **prioritats**.

Autora

Dolors Oliver Agüera

Mestra i facilitadora en processos de transformació educativa.

Anna Comas Arbós

Llicenciada en Filosofia i Ciències de l'Educació.

Mestra i facilitadora en processos de transformació educativa.

Data

20/7/2021

Coordinació

Oficina de Planificació Educativa

Gerència de Serveis d'Educació

Àrea d'Educació, Esports i Joventut